



Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
15/3138

Vår referanse:
201503370-5 008

Sted, Dato
Oslo, 17.12.2015

HØRINGSSVAR - KRAV OM POLITIATTEST FOR PERSONELL I DEN KOMMUNALE HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev av 10.09.2015 og avtale om utsatt svarfrist til 17.12.2015.

Kripos har varslet at de vil komme med en egen uttalelse, og vi viser til også til denne. Vi har innhentet uttalelse fra Østfinnmark politidistrikt, som også omfatter Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester. Deres uttalelse følger vedlagt.

Forslaget i høringen innebærer at det skal kunne kreves politiattest av alt personell som yter tjenester i helse- omsorgstjenesten, ikke bare dem som jobber med barn og utviklingshemmede, slik reglene er i dag. Samtidig skal det være valgfritt for kommunen å kreve politiattest av det personell som skal yte tjenester til andre personer enn barn og personer med utviklingshemming. Den nye politiattesten skal anmerke samme straffbare forhold som anmerkes på en barneomsorgsattest, i tillegg til enkelte straffbare forhold som gjelder voldslovbrudd og inngrep i den personlige frihet. Departementet ber likevel høringsinstansene vurdere om ulike former for vinningskriminalitet også bør anmerkes på politiattesten. Anmerkninger på politiattesten skal ikke innebære yrkesforbud, ut over dagens yrkesforbud for personer som skal arbeide med barn eller personer med utviklingshemming.

Utvidelsen av kretsen av dem som omfattes av hjemmel for politiattest

Politidirektoratet støtter forslaget om å utvide politiattestordningen til også å omfatte dem som skal yte kommunale helse- og omsorgstjenester til andre enn barn og utviklingshemmede. En stor del av disse omsorgsmottakerne vil kunne være i en like sårbar situasjon som de omsorgstilfellene som i dag hjemler politiattest. Direktoratet er enig i beskrivelsen i høringsnotatet og begrunnelsen for forslaget.

Spørsmålet om attest for den utvidede gruppen skal være obligatorisk

Departementet foreslår at det skal være opp til den enkelte kommune om den vil innføre plikt til å fremlegge attest for den gruppen som utvidelsen gjelder. Forslaget er begrunnet i at behovet for politiattest for å ivareta omsorgsmottakernes beskyttelse ikke er den samme i alle kommuner. Det er fordi kommunene organiserer tjenestene ulikt, noen kommuner vil kunne ivareta beskyttelsesbehovet ved måten den har fordelt ansvar og oppgaver på mv.

Politidirektoratet

Politidirektoratet mener at det av hensyn til rettslikhet bør være identisk adgang til å innhente politiattest uavhengig av i hvilken kommune den enkelte jobber. Når en særlov (ev. med henvisning til de standardiserte attestene i politiregisterloven) oppstiller hvilke straffebud som skal omfattes av attesten, gir det uttrykk for lovgivers vurdering av hvilken informasjon som skal kunne gjøres tilgjengelig for den som attesten forutsetningsvis skal legges fram for. Kommunen kan her ikke kreve en mindre omfattende attest. Når lovgiver først finner grunn til å hjemle adgang til å innhente attest, bør kommunen etter vår oppfatning heller ikke kunne utelukke seg selv fra adgang til å kreve attest. Uskikkede personer ville da også kunne søke seg mot kommuner som ikke har vedtatt adgang til å kreve attest. Politidirektoratet ser at organisering til en viss grad kan ivareta beskyttelsesbehov. Små og gjennomsluktige forhold kan også gjøre det lettere å sørge for at omsorgsmottakere får beskyttelse. Samtidig trenger ikke det å være realiteten. Det kan være uheldig dersom målestokken for kommunenes valg av om den skal vedta krav om attest er om kommunen selv synes at den ellers gjør en god nok jobb. Selv om det i de tilfeller det ikke oppstilles yrkesforbud er opp til arbeidsgiver å vurdere konsekvensen av de opplysninger som framkommer på attesten, vil hjemmel for politiattest sikre at kommunen ikke kan fraskrive seg ansvaret for å vite. Organisatoriske tiltak vil etter vår oppfatning være noe som må komme i tillegg til en politiattest.

Dersom det først innføres hjemmel for innhenting av politiattest for personell som skal yte tjenester til andre sårbare grupper enn barn og utviklingshemmede, mener Politidirektoratet at dette ikke bør gjøres valgfritt for kommunene. I tillegg til å sikre rettslikhet på tvers av kommunene og ulike deler av sektoren, vil det bidra til at man unngår praktisk vanskelige avgrensningsspørsmål ved vurderingen av hvilken hjemmel som er relevant ved utstedelse av politiattest. Vi viser her til uttalelsen fra Østfinnmark politidistrikt. Politidirektoratet mener ellers at man ikke kan legge opp til et regime som innebærer at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester skal måtte vurdere hvor langt 428 kommuners vedtak rekker mht. hvilke deler av omsorgstjenesten i kommunen som skal ha rett til å kreve attest.

Hvilke straffbare handlinger som skal framgå av attesten

Departementet foreslår at personell som yter helse- og omsorgstjenester kun til barn fortsatt bare skal fremlegge en barneomsorgsattest, mens det for den utvidede kretsen også skal anmerkes reaksjoner for ulike former for legemsfornærmelse/kroppsskade, trusler og frihetsberøvelse. Begrunnelsen for ikke å utvide innholdet i politiattester for personell som skal yte tjenester overfor barn synes å være at innholdet i barneomsorgsattester er standardisert i politiregisterloven § 39 og dermed skal være likt med andre sektorer som hjemler politiattest ved arbeid med barn.

Politidirektoratet er enig med departementets beskrivelse av behovet for at reaksjoner pga. kroppskrenkelser, trusler eller tvang bør omfattes av politiattesten. Pasienter og brukere som mottar helse- og omsorgstjenester i eget hjem, eller på sykehjem, har særlig behov for trygghet og sikkerhet på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse, og nedsatt evne til å beskytte seg selv. Vi er for øvrig kjent med flere tilfeller med tilbakekall av autorisasjon for helsepersonell på grunn av vold mot omsorgsmottaker i hjemmet. Politidirektoratet stiller imidlertid spørsmål ved begrunnelsen for at voksne pasienter og brukere skal gis bedre vern enn barn. Vi mener at barn bør gis samme beskyttelse mot omsorgspersoner som har begått legemskrenkelser, utøvd trusler og andre forbrytelser mot den personlige frihet. Hvis man først legger til grunn at det i denne sektoren er behov for at attesten også omfatter kroppskrenkelser og tvang, bør det også gjelde for barn, uavhengig av at politiregisterloven

§ 39 oppstiller en standardisert barneomsorgsattest. Hvorvidt politiregisterloven § 39 burde endres faller utenfor rammen av problemstillingen her, men vi finner grunn til å påpeke at langt de fleste reaksjoner i saker om vold mot barn er gitt etter straffeloven (1902) § 228 og § 229 første straffalternativ, også der § 232 om særdeles skjerpene omstendigheter kom til anvendelse. Særlig gjelder dette i saker som er etterforsket etter § 219 om mishandling i nære relasjoner og der strenge beviskrav gjorde at forholdet måtte nedsubsumeres.

Departementet har vurdert om lovbrudd som tyveri, underslag og bedrageri skal anmerkes på politiattesten, men er kommet til at merknader om vinningskriminalitet kan hindre resosialisering av tidligere straffedømte ut over hva som er nødvendig for å kunne ivareta pasienters og brukeres sikkerhet og tillit til helse- og omsorgstjenesten.

Politidirektoratet er ikke enig i vurderingen om at vinningskriminalitet ikke skal omfattes av attesten. Politiet er ikke ukjent med tilfeller av vinningskriminalitet i hjemmetjenesten både hos utviklingshemmede og eldre. Vi er enig med Østfinnmark politidistrikt, som stiller spørsmål ved begrunnelsen for at personvernet for vinningsforbrytere skal veie tyngre enn brukernes behov for beskyttelse av sine økonomiske interesser. Andre brukere enn barn og utviklingshemmede vil for eksempel være fysisk funksjonshemmede og eldre personer med behov for hjemmetjenester eller opphold på institusjon. Forvaltning av disse brukernes økonomi vil ofte være en del av tjenestetilbudet, og dermed beskyttelsesverdig. Østfinnmark politidistrikt viser til sammenligning til vergemålslovens bestemmelser om politiattester til bruk ved oppnevning av verger, som i tillegg til lovbrudd som skal anmerkes på barneomsorgsattest, også skal inneholde vinningslovbrudd.

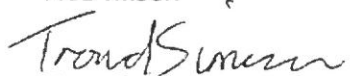
Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovendringen vil øke saksmengden for Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester i Valdø. Departementet anslår at 300 000 til 350 000 personer arbeider i den kommunale helse og omsorgstjenesten og at forslaget årlig vil innebære et behov for utstedelse av inntil 55 000 flere politiattester. Departementets anslag er at det for politiets vedkommende vil koste inntil 3,1 millioner kroner mer i året.

Østfinnmark politidistrikt påpeker at forslaget i praksis vil medføre behov for oppbemanning og utvidelse av lokalitetene ved Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester og fortsatt utvikling av politiets dataløsninger for utstedelse av politiattester.

Politidirektoratet vil bemerke at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester i dag har lang saksbehandlingstid på grunn av en vesentlig økning i antall hjemler for politiattest, noe som har medført økt volum og pågang for utstedelse av politiattester. Dette merker for øvrig også Politidirektoratet i form av klager fra søkerne. Vi understreker derfor at det bør tydeliggjøres i forslaget at det må tas høyde for at Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester må tilføres økte midler og at politiet ikke kan forventes å dekke de økonomiske kostnadene ved forslaget innenfor gjeldende budsjetterammer.

Med hilsen


Trond Simensen
fung. leder Juridisk stab


Geir Jonatan Sharabi
seniorrådgiver

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet



Deres referanse:

Vår referanse:
2015001369-2 760

Sted, Dato
Vardø, 16.12.2015

HØRINGSUTTALELSE - KRAV OM POLITIATTEST FOR PERSONELL I DEN KOMMUNALE HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN

Det vises til høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 10.09.2015. Utsatt frist for intern høringsuttalelse til Politidirektoratet er satt til 16.12.2015.

Østfinnmark politidistrikt har ansvar for Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester, som forvalter politiattestordningen for alle landets politidistrikter.

Forslaget

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at kommunene skal få adgang til å stille krav om politiattest i egen kommune for alt personell som skal yte tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven, uavhengig av hvilke pasient- eller brukergrupper de skal yte tjenester til. Dagens krav til politiattest for personell som skal yte tjenester til barn og personer med utviklingshemming videreføres.

I kommuner som beslutter å innføre krav om politiattest i henhold til forslaget vil dette innebære:

- helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester til kun barn skal som før fremlegge en barneomsorgsattest.
- helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester til personer over 18 år skal fremlegge politiattest etter den nye helse- og omsorgstjenesteloven § 5-4 b
- helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester til både barn og personer over 18 år skal fremlegge politiattest etter den nye helse- og omsorgstjenesteloven § 5-4 b

I kommuner som ikke beslutter å innføre krav om politiattest i henhold til forslaget vil rettstilstanden være som tidligere:

- helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester til barn skal fremlegge en barneomsorgsattest
- helsepersonell som yter helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming skal fremlegge politiattest begrenset til seksuallovbrudd.

Østfinnmark politidistrikt

Retts- og påtaleenheten
Post: 9917 Kirkenes
Besøk: Rådhusvingen 1

Tlf: 02800
Faks: 78 97 21 40
E-post:
post.ostfinnmark@politiet.no

Org. nr.: 984000049
Giro: 7694.05.11514
www.politi.no

Merknader

1. Personell som kan pålegges å framvise politiattest

Forslaget bygger på at hver kommune selv kan bestemme om det skal kreves politiattest etter den foreslåtte hjemmelen, og at de kommunene som bestemmer seg for å bruke hjemmelen, kan bestemme om det skal kreves politiattest i deler av eller i hele helse- og omsorgssektoren.

Dersom det først innføres hjemmel for innhenting av politiattest for personell som skal yte tjenester til andre sårbare grupper enn barn og utviklingshemmede, bør dette gjøres obligatorisk. For å sikre lik beskyttelse for like grupper på tvers av kommunene og på tvers av ulike deler av sektoren, for å unngå at uskikkede personer søker seg mot arbeidsgivere uten krav om politiattest, og for å unngå unødvendige avgrensningsspørsmål ved vurderingen av om hvilken hjemmel som er relevant ved utstedelse av politiattest.

Det stilles videre spørsmål ved hvorfor det ikke er foreslått å innføre tilsvarende hjemmel for innhenting av politiattest i helsepersonelloven, for personell som yter helsehjelp utenfor kommunenes helse- og omsorgstilbud, i statlig og privat sektor.

2. Innholdet i politiattester i helse- og omsorgssektoren

2.1. Forslaget

Den nye politiattesten skal i tillegg til de straffbare forhold som skal anmerkes på en barneomsorgsattest, også skal omfatte følgende overtredelser:

Straffeloven 1902 §§		Straffeloven 2005 §§	
222 første ledd første punktum og tredje ledd	tvang		251
222 første ledd andre punktum og annet ledd	grov tvang		252
223 første ledd	frihetsberøvelse		254
223 andre ledd	grov frihetsberøvelse		255
223 tredje ledd	forbund om grov frihetsberøvelse		256
227 første punktum	trusler		263
227 andre punktum	grove trusler		264
228	kroppskrenkelse		271
228	grov kroppskrenkelse		272
229	kroppsskade		273
242	hensettelse i hjelpeløs tilstand		288

2.2. Voksne gis bedre vern enn barn

Utvidelsen av hvilke lovbrudd som skal anmerkes på politiattest til bruk ved tjenesteyting i helse- og omsorgssektoren er lovbrudd som etter departementets vurdering kan gjøre en

person uegnet til å yte helse- og omsorgstjenester og som det kan være grunn til å beskytte pasienter og brukere mot.

Personell som bare yter helse- og omsorgstjenester til barn skal likevel fortsatt bare fremlegge en barneomsorgsattest. Begrunnelsen for ikke å utvide innholdet i politiattester for personell som skal yte tjenester overfor barn synes å være at innholdet i barneomsorgsattester gjelder på tvers av departementale sektorer og at innholdet i barneomsorgsattester er gitt i politiregisterloven § 39, og dermed skal være likt.

Det stilles spørsmål ved begrunnelsen for at voksne pasienter og brukere skal gis bedre vern enn barn, mot personer som har begått lovbrudd listet opp ovenfor. Det vises for eksempel til at de langt fleste reaksjoner i saker om vold mot barn gis etter straffeloven (1902) § 228 og § 229 første straffalternativ, også der § 232 om særdeles skjerpene omstendigheter kommer til anvendelse. Særlig gjelder dette i saker som etterforskes etter § 219 om mishandling i nære relasjoner og der strenge beviskrav gjør at forholdet må nedsubsummeres.

Dersom man ønsker å gi barn samme beskyttelse mot omsorgspersoner som har begått legemskrenkelser, utøvd trusler og andre forbrytelser mot den personlige frihet, gjøres dette ved å endre innholdet i politiregisterloven § 39, for så å henvise til denne i helse- og omsorgstjenesteloven § 5-4 og helsepersonelloven § 20a.

Selv om innholdet i politiregisterloven § 39 er gitt som bidrag til å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, er det ingenting i veien for at også andre grupper enn barn kan gis samme beskyttelse, ved å vise til innholdet i bestemmelsen.

Forslaget til tre bestemmelser om ulike politiattester kan etter dette erstattes av en felles bestemmelse i lovens § 5-4. Dette vil også bidra til at regelverket blir enklere å administrere for helse- og omsorgssektoren, for arbeidstakerne, og dermed at forvaltningen av utstedelse av politiattester blir mer effektiv.

2.3. Vinningsforbrytelser skal ikke anmerkes

Departementet har også vurdert om lovbrudd som tyveri, underslag og bedrageri skal anmerkes på politiattesten, men er kommet til at merknader om vinningskriminalitet kan hindre resosialisering av tidligere straffedømte ut over hva som er nødvendig for å kunne ivareta pasienters og brukeres sikkerhet og tillit til helse- og omsorgstjenesten.

Det stilles spørsmål ved begrunnelsen for at personvernet for vinningsforbrytere skal veie tyngre enn brukernes behov for beskyttelse av sine økonomiske interesser. Andre brukere enn barn og utviklingshemmede vil for eksempel være fysisk funksjonshemmede og eldre personer med behov for hjemmetjenester eller opphold på institusjon. Forvaltning av disse brukernes økonomi vil ofte være en del av tjenestetilbudet, og dermed beskyttelsesverdig. Det vises til sammenligning til vergemålslovens bestemmelser om politiattester til bruk ved oppnevning av verger, som i tillegg til lovbrudd som skal anmerkes på barneomsorgsattest, også skal inneholde vinningslovbrudd.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet antar at forslaget vil innebære et behov for utstedelse av inntil 55.000 flere politiattester pr år, og for politiets vedkommende koste inntil 3,1 millioner kroner mer i året.

Østfinnmark politidistrikt tar beregningene til etterretning og konstaterer at forslaget i praksis vil medføre behov for oppbemanning og utvidelse av lokalitetene ved Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester, og fortsatt utvikling av politiets dataløsninger for utstedelse av politiattester.

Med hilsen

Are Aarhus
Politifullmektig

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Are Aarhus
Politifullmektig
Telefon: 78989342